

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ

TRANSFORMATION OF LEGAL REGULATION IN UKRAINE GLOBALIZATION: GENERAL PRINCIPLES

Параскевова Я.С.,

аспірант кафедри історії і теорії держави та права
Запорізького національного університету

У статті досліджено загальнотеоретичні засади трансформації правового регулювання в Україні в умовах глобалізації. Автор доводить, що трансформація правового регулювання зумовлена появою в умовах глобалізації нових суспільних відносин в економічній, політичній, соціальній, культурній сферах та вдосконаленням правового регулювання відповідно до європейських правових стандартів. Трансформація і розширення сфери правового регулювання в національному праві є відображенням більш важливої закономірності – зростання ролі й значення міжнародного права, його принципів, норм, стандартів у національному правовому регулюванні.

Ключові слова: глобалізація, правове регулювання, е-демократія, правові стандарти, процесуальне регулювання.

В статье исследуются общетеоретические основы трансформации правового регулирования в Украине в условиях глобализации. Автор доказывает, что трансформация правового регулирования обусловлена появлением в условиях глобализации новых общественных отношений в экономической, политической, социальной, культурной сферах и совершенствованием правового регулирования в соответствии с европейскими правовыми стандартами. Трансформация и расширение сферы правового регулирования в национальном праве является отражением более существенной закономерности – возрастания роли и значения международного права, его принципов, норм, стандартов в национальном правовом регулировании.

Ключевые слова: глобализация, правовое регулирование, е-демократия, правовые стандарты, процессуальное регулирование.

The article investigates general theoretical principles of transformation regulation in Ukraine globalization. The author argues that the transformation of the legal regulation due to the advent of globalization in terms of new social relations in the economic, political, social, cultural and improved regulation in line with European legal standards. Transformation and expand the scope of legal regulation in national law is a reflection of the more important laws – the growing role and importance of international law, its principles, norms and standards in national legal regulation.

Key words: globalization, regulation of e-democracy, legal standards and procedural regulations.

Вступ. Традиційною для вітчизняної загально-теоретичної науки є проблематика правового регулювання. Водночас в умовах глобалізації загалом, правової глобалізації зокрема правове регулювання змінюється, трансформується, набуває нових проявів, рис і властивостей. Його роль і значення як у розвитку національної правової системи, так і у взаємодії правових систем істотно зростає. Ураховуючи зазначене, важливою практичною й теоретичною проблемою стає дослідження трансформації правового регулювання, його змісту й особливостей, а на цій основі – обґрунтування способів і засобів оптимізації правового регулювання в Україні з урахуванням сучасних глобалізаційних процесів.

Методологічним підґрунтям роботи слугують наукові доробки вітчизняних учених, які умовно можна об'єднати у дві групи. До першої групи належать здобутки тих учених, які досліджували загальнотеоретичні аспекти правового регулювання в Україні, зокрема, таких як: С.В. Бобровник, А.І. Бобильов, В.І. Гойман, В.М. Горшеньов, Ю.І. Гревцов, О.С. Григор'єв, Л.М. Завадська, О.В. Зайчук, В.П. Казимирчук, А.М. Колодій, В.М. Кудрявцев, Ю.В. Кривицький, С.Л. Лисенков, О.В. Малько, Н.М. Оніщенко, А.В. Поляков, П.М. Ра-

бінович, Ю.І. Решетов, В.М. Сирих, О.Ф. Скакун, О.В. Скурко, Т.І. Тарахонич, В.О. Шабалін, К.В. Шундіков, Ю.С. Шемшученко та ін. Другу групу становлять доробки тих вітчизняних і зарубіжних учених, які досліджували вплив глобалізації й правової глобалізації на право, його інститути й норми, насамперед таких як: І.І. Лукашук, М.М. Марченко, А.С. Піголкін, Л.Г. Удовика, М.А. Лукашев та ін.

Постановка завдання. Метою пропонованої статті є дослідження загальнотеоретичних засад трансформації правового регулювання в Україні в умовах глобалізації.

Результати дослідження. Подальший аналіз потребує уточнення самого поняття «правове регулювання». Аналіз наукових джерел свідчить, що у вітчизняній і зарубіжній юридичній науці існують різні підходи до поняття й видів правового регулювання. Правове регулювання розглядається як «здійснюване правовими засобами впорядкування суспільних відносин за допомогою закріплення прав і обов'язків їх учасників і забезпечення їх належного виконання» [1, с.233].

У новітньому підручнику із загальної теорії права за редакцією М.І. Козюбри пропонується таке тлумачення: «Правове регулювання – це впорядкування

поведінки учасників суспільних відносин за допомогою спеціальних юридичних засобів і способів» [2, с. 95]. Схожої позиції дотримується й А.Ф. Черданцев, на думку якого правове регулювання – це впорядкування суспільних відносин за допомогою норм права та інших правових засобів (актів застосування, договорів тощо) [3, с. 195].

На думку Н.М. Оніщенко й Т.І. Тарахонич, «правове регулювання передбачає впорядкування, юридичне закріплення та охорону суспільних відносин шляхом застосування правових норм» [4, с. 155]. Єдність поглядів учених полягає в тому, що вони розглядають правове регулювання як сукупність правових засобів, за допомогою яких здійснюється впорядкування суспільних відносин.

Більш широкий підхід пропонує П.М. Рабінович. На думку вченого, правове регулювання не обмежується лише впорядкуванням суспільних відносин, а передбачає їх закріплення, охорону й розвиток. Під правовим регулюванням П.М. Рабінович розуміє здійснюваний державою за посередництвом усіх юридичних засобів владно-регулятивний вплив на суспільні відносини з метою їх закріплення, упорядкування, охорони та розвитку [5, с. 195].

Перевагою такого тлумачення правового регулювання є те, що в ньому більш повно визначається мета правового регулювання, а саме – закріплення, упорядкування, охорона та розвиток суспільних відносин. Окрім того, як слушно зазначає вчений, «юридичне регулювання чинить також духовно-ідеологічний вплив на індивідуальну й суспільну свідомість (як у процесі такого регулювання, так і поза ним). Обидва ці різновиди впливу юридичної системи на особу і на суспільство відображають поняттям дії (функціонування) права (юридичної системи)» [5, с. 195]. Таким чином учений пов'язує правове регулювання з правовою свідомістю та врешті – з функціонуванням правової системи.

Сферу правового регулювання утворюють сукупність суспільних відносин: економічних, політичних, соціальних (у вузькому сенсі), культурних, національних, релігійних, інформаційних та інших), які потребують закріплення, впорядкування, охорони й розвитку. Ці відносини мають чітко визначений зміст, є вольовими та об'єктивно потребують врегулювання з боку держави. У своїй сукупності ці відносини формують предмет правового регулювання.

Сучасний досвід суспільного розвитку переконливо свідчить, що глобалізація більшою чи меншою мірою впливає й трансформує всі види суспільних відносин, що цілком логічно впливає на сферу й предмет правового регулювання.

Загальновизнано, що глобалізація найбільш тісно пов'язана з економічними відносинами. До того ж сама глобалізація значною мірою спричинена економічними й фінансовими чинниками, наслідком чого стало формування економічної глобалізації. Саме тому правове регулювання в економічній сфері змінюється, насамперед, трансформуються відносини, що пов'язані з формуванням ринкових взаємозв'язків, розвитком різних форм власності,

виробництвом, розподілом матеріальних благ, розвитком фермерського господарства.

Глобалізація суттєво розширює коло й чисельність зовнішньоекономічних договорів, збільшується експорт та імпорт капіталів, надання міжнародних послуг, міжнародних фінансових, кредитних і розрахункових операцій, експорт й імпорт товарів і робочої сили. Зазначене потребує узгодження правових норм національного права з нормами міжнародного економічного права. Тим часом низка норм основоположних нормативно-правових актів у сфері зовнішньоекономічної діяльності, насамперед – Господарського кодексу України [6] та Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [7] свідчить про наявність неузгодженостей і суперечностей. Аналіз законодавства свідчить про різні дефініції поняття «зовнішньоекономічна діяльність». Так, Господарський кодекс у статті 377 закріплює однією з обов'язкових ознак цієї діяльності перетин митного кордону України майном та/або робочою силою. Але значна частина видів зовнішньоекономічної діяльності не передбачає перетин митного кордону України (зокрема – експорт та імпорт капіталів, надання міжнародних послуг, міжнародні фінансові, кредитні та розрахункові операції тощо). У Законі відсутні положення щодо реєстрації зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Статтею 383 ГК встановлено, що види зовнішньоекономічних договорів (контрактів), що підлягають державній реєстрації, а також порядок її здійснення визначаються Законом та іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до нього. Проте цей Закон не містить жодних положень як щодо видів зовнішньоекономічних договорів, що підлягають державній реєстрації, так і щодо порядку її здійснення. Можна навести й інші приклади трансформації правового регулювання в економічній сфері, зокрема, надмірної деталізації змісту зовнішньоекономічного законодавства, наявності значної кількості підзаконних нормативно-правових актів у сфері ЗЕД, норми яких, за їх ознаками, потрібно віднести до норм законів.

Глобалізація впливає і на політичні відносини, стимулює правове закріплення плюралістичних форм та методів здійснення влади, формування оновлених демократичних інститутів, встановлення міжнародних і європейських стандартів демократії, правове регулювання діяльності політичних партій і громадських організацій тощо. У контексті зазначеного яскравим прикладом слугує рецепція е-демократії. У рекомендаціях Ради Європи пропонується досить широкий спектр напрямів (секторів) е-демократії, а саме: 1) е-парламент; 2) е-законодавство; 3) е-правосуддя; 4) е-посередництво (е-медіація); 5) е-навколишнє середовище; 6) е-вибори; 7) е-референдум; 8) е-ініціативи; 9) е-голосування; 10) е-консультації; 11) е-петиції; 12) е-передвиборча агітація; 13) е-опитування [8].

Стратегією розвитку інформаційного суспільства в Україні 2013 р. передбачається впровадження різних інститутів е-демократії. Сьогодні кожен орган державної влади має офіційний сайт, на якому роз-

міщується інформація про діяльність, оприлюднюються Закони та нормативні акти, прийняті відповідними органами, обговорюються найбільш важливі законопроекти. Водночас варто зазначити, що низка інститутів е-демократії належним чином не використовуються, зокрема, такі як: е-медіація, е-навколишнє середовище, е-ініціативи, е-консультації, е-петиції, е-опитування.

У контексті зазначеного перспективними напрямами правового регулювання є уніфікація законодавства щодо використання інститутів е-демократії, розробка механізмів надання населенню е-послуг та ін. Особливе значення у політичних відносинах посідають проблеми оборони, безпеки й обмеження зовнішньополітичної експансії, адекватне їх правове регулювання. Зазначені проблеми складають також осердя політичних відносин в Європейському Союзі, інтеграція до якого є стратегією політико-правового розвитку.

Цілком закономірно в Стратегії 2020 першочерговим визнано реформування національної безпеки та оборони. Головна мета – підвищення обороноздатності держави, реформування Збройних Сил України та інших військових формувань України відповідно до сучасних вимог та з урахуванням досвіду, набутого під час антитерористичної операції, а також розвиток оборонно-промислового комплексу для максимального задоволення потреб армії. Увагу зосереджено також на формуванні нових органів управління у сфері забезпечення національної безпеки, на тому, щоб зробити акцент на системі управління, контролю, комунікацій, комп'ютерної підтримки, розвідки та інформаційного забезпечення, а також логістики в усьому секторі безпеки [9].

Важливими складовими вдосконалення правового регулювання політичних відносин є оновлення влади та антикорупційна реформа. Подолання політичної корупції вимагає докорінної реформи системи політичного фінансування, використання новітніх технологій, зокрема, для забезпечення державою доступу до інформації у формі «відкритих даних», створення такого інституту, як Національне антикорупційне бюро України – для виявлення і розслідування корупційних злочинів вищих посадових осіб.

Трансформація правового регулювання політичних відносин пов'язана із процесами децентралізації та реформи державного управління. Метою реформи державного управління має стати побудова такої системи державного управління, яка є прозорою, функціонує на основі професійного інституту державної служби та є ефективною. Лише за умови створення ефективною, прозорою, відкритою та гнучкою структури публічної адміністрації із застосуванням новітніх інформаційно-комунікативних технологій (е-урядування), яка здатна виробляти і реалізовувати цілісну державну політику, спрямовану на суспільний сталий розвиток і адекватне реагування на внутрішні та зовнішні виклики, можна буде вважати, що правове регулювання в цій сфері відповідає світовим та європейським правовим стандартам.

У соціальній сфері – це реформування соціальної політики в напрямі уніфікації щодо стандартів ЄС,

насамперед, у сфері охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення. Зокрема, йдеться про те, що у сфері охорони здоров'я, разом із безкоштовними медичними послугами виникають та знаходять правове закріплення платні медичні послуги. Сучасні вчені звертають увагу на те, що правове забезпечення охорони здоров'я в європейському просторі пов'язане із їх осмисленням щонайменше у двох напрямках: 1) правил поведінки, які будуть відповідати позитивним тенденціям розвитку суспільних відносин у сфері охорони здоров'я; 2) демографії, освіти, міграції людей та інших суміжних з медициною сфер, які стосуються питань старіння європейців, рівня медичної освіти, відповідальності громадян у сфері охорони здоров'я, міграції в Європу, шкали основних форм погіршення свого здоров'я, спрощення ліцензійних умов використання медичних препаратів для порятунку життя людей під час епідемії тощо [10, с. 61–84].

Вдосконалення правового регулювання системи охорони здоров'я в Україні має ґрунтуватися, з одного боку, на тих засадах і принципах, які апробовані та визнані оптимальними в Європі, а з іншого боку – враховувати позитивний вітчизняний довід. У європейській комплексній системі охорони здоров'я засадничими є принципи стимулювання раціонального використання свободи кожным – для збереження та поліпшення свого здоров'я, а публічною владою і медичними працівниками – для підвищення якості медичних послуг і проведення наукових досліджень; доступність медичних послуг будь-якої складності та ін.

В умовах глобалізації правове регулювання у сфері культури також трансформується. Міграційні процеси, всебічне культурне співробітництво, процеси мультикультуралізму з-поміж іншого активізують переміщення культурних цінностей, вільне їх переміщення. У зв'язку з цим виникає низка питань щодо ефективних правових механізмів охорони культурних цінностей, попередження правопорушень, пов'язаних з їх оборотом.

Загальні засади правового регулювання у сфері культурних відносин і культурної політики закріплені в Основах законодавства України про культуру від 14 лютого 1992 р., які закріплюють загальнодоступність культурних цінностей, обов'язок кожного зберігати й примножувати культурне надбання свого народу, дотримуватися всебічного культурного співробітництва. Водночас глобалізація, яка активізує міжкультурний обмін та співробітництво, аукціонну торгівлю культурними цінностями, загалом – переміщення об'єктів культурного надбання на порядок денний ставить проблему щодо збереження національних культурних надбань, унеможливлення незаконного переміщення культурних цінностей через митний кордон України.

Сучасні вчені, митці, мистецтвознавці, юристи-практики, митники звертають увагу на те, що сьогодні правове регулювання порядку переміщення культурних цінностей через митний кордон України потребує вдосконалення, оскільки характеризується низкою невирішених проблем. Так, у Законі України

«Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» від 21 вересня 1999 р., попри внесені зміни у червні 2015 р., є низка норм і положень, які потребують вдосконалення. Закон не містить вичерпного переліку всіх об'єктів, що вважаються культурними цінностями відповідно до міжнародно-правових норм; у ньому не визначені критерії, відповідно до яких об'єкти можуть бути віднесені до категорії культурних цінностей; не регламентовані правила вивезення та ввезення культурних цінностей безпосередньо їх авторами; не конкретизовані права власників у випадку викупу культурних цінностей державою; не визначені строки тимчасового вивезення культурних цінностей; не врегульовані питання оподаткування під час вивезення і ввезення; порядок їх реєстрації уповноваженими органами під час ввезення (тимчасового ввезення) [11, с. 3]. У зв'язку із анексією Криму особливої актуальності набула проблема повернення культурних цінностей, які є в РФ або вивезені за кордон з території Криму.

Врегулювання потребують нові відносини, які виникли й продовжують формуватися нині в інформаційній сфері, у сфері національних відносин, у сфері релігії. Правове регулювання у відносинах, у межах яких здійснюються космічні програми й дослідження, що виникають під час проведення дослідів з трансплантації тканин і органів, клонування клітин тощо, також потребує істотного оновлення.

У контексті зазначеного уваги заслуговують міркування Л.Г. Удовики, яка зазначає, що розширення і поглиблення правового регулювання пов'язані з: а) інтенсивним розвитком сформованих інститутів і галузей таких, як права людини, екологічне право, інформаційне право, медичне право та ін.; б) появою нових комплексних галузей права, законодавства, правових інститутів (зокрема: міграційне право, економічне право, інформаційне право, транспортне право, космічне право, соціальне законодавство, митне законодавство, міграційне законодавство, законодавства про охорону здоров'я, освіту, технічне регулювання), їхнім комплексним характером, поєд-

нанням елементів диспозитивного й імперативного права; в) інтенсивною конституціоналізацією нових, інтегрованих, комплексних галузей (зокрема, конституціоналізація механізмів захисту вищих цінностей людства, що відображає загальносвітову тенденцію формування глобального конституціоналізму з метою захисту стабільного, справедливого й демократичного світового порядку). Правова система характеризується збільшенням процесуальності у правовому регулюванні, що виражається в розширенні сфери процесуального регулювання, збільшенні кількості процедурно-процесуальних норм, ускладненні процедури, удосконаленні процесуальної форми. Зазначені тенденції й особливості розвитку вітчизняної системи права різною мірою проявляються у галузях національного права: в одних вони виявляються досить чітко, виразно, в інших – перебувають на стадії формування. При цьому процес формування нових тенденцій розвитку вітчизняного права й законодавства триває [12, с. 241].

Сучасні вчені наголошують: «...чітка межа між міжнародним і внутрішньодержавним правом стає все більш розпливчатою, і в перспективі нас очікує створення нової моделі права – світової глобальної правової системи [13, с. 83–87]. Основою цього слугуватиме оновлення в умовах глобалізації предмета правового регулювання [14].

Висновки. Зазначене вище дає підстави зробити такі висновки: глобалізація загалом, правова глобалізація зокрема детермінує істотне розширення й оновлення правового регулювання в економічній, політичній, соціальній, інформаційній, культурній та інших сферах суспільства, узгодження його з міжнародними і європейськими правовими стандартами, посилює тенденцію розширення сфери процесуального регулювання. Розширення сфери правового регулювання в національному праві є відображенням більш важливої закономірності – зростання ролі й значення міжнародного права, його принципів, норм, стандартів у національному правовому регулюванні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Оборотов Ю.М. Теорія держави і права: Державний іспит / Ю.М. Оборотов, Н.М. Крестовська, А.Ф. Крижанівський, Л.Г. Матвеева. – Харків : Одиссей, 2007. – 256 с.
2. Загальна теорія права : [підручник] / за заг. ред. М.І. Козюбри. – К.: Ваіте, 2016. – 392с.
3. Черданцев А.Ф. Теория государства и права : [учебник]. – М. : Юрайт, 2001. – 342 с.
4. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, прав, конструкції та наук. концепції) : [навч. посіб.] / за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 400 с.
5. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави : [навч. посіб.]. – 10-те вид., доповнене. – Львів : Край, 2008. – 224 с. – 195 с.
6. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. №436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 19. – Ст. 144.
7. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. №959-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
8. Рекомендации Комитета министров Совета Европы государствам – участникам Совета Европы CM/Rec(2009)1 по электронной демократии и пояснительная записка [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://idemocracy.ru/projects/standarty/42-ec2009edem.html>.
9. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020». Схвалено Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
10. Justiça e direitos humanos. Experiencias de Assessoria Juridica Popular / Ediyao : L.B. Schiikli. – Curitiba : Terra de Direitos, 2010. – 257 p.
11. Тулянцева І.В. Правове регулювання переміщення культурних цінностей через митний кордон України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / І.В. Тулянцева. – Х., 2010. – 21 с.

12. Удовика Л.Г. Теоретико-правові засади трансформацій правової системи України в умовах глобалізації : дис. ... доктора юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Лариса Григорівна Удовика. – К., 2014. – 473 с.

13. Кочетов Э.Г. Глобалистика. Теория, методология, практика / Э.Г. Кочетов. – М., 2003. – С.83–87.

14. Лукашев М.А. Некоторые аспекты влияния процесса глобализации на предмет правового регулирования / М.А. Лукашев. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/nekotorye-aspekty-vliyaniya-protssessa-globalizatsii-na-predmet-pravovogo-regulirovaniya>.

УДК 340.1

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАГАЛЬНОДОЗВІЛЬНЕ ЮРИДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ В УКРАЇНІ

TO THE QUESTION OF GENERAL PERMITTING LEGAL ENSURING OF LAND OWNERSHIP IN UKRAINE

Раданович Н.М.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та філософії права юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка*

У статті виявлено змістові складові юридичної конструкції правового регулювання загальнодозвільного типу. Досліджено законодавче забезпечення загальнодозвільного регулювання земельних відносин в Україні. Встановлено, що таке регулювання зумовлюється відповідною правовою ідеологією забезпечення права власності на землю в Україні.

Ключові слова: загальнодозвільний тип юридичного регулювання, земельні правовідносини, право власності на землю, межі здійснення права власності на землю, суспільна необхідність.

В статье определены содержательные составные юридической конструкции правового регулирования общедозвильного типа. Исследовано законодательное обеспечение общедозвильного регулирования земельных отношений в Украине. Установлено, что такое регулирование обуславливается соответствующей правовой идеологией обеспечения права собственности на землю в Украине.

Ключевые слова: общедозвильный тип юридического регулирования, земельные правоотношения, право собственности на землю, пределы осуществления права собственности на землю, общественная необходимость.

The article reveals substantial components of general permitting type of legal regulation. The article deals with the legislative support of general permitting legal regulation of land relations in Ukraine. It was established that such regulation is caused by corresponding legal ideology of ensuring land ownership in Ukraine.

Key words: general permitting type of legal regulation, land legal relations, land ownership, limits of land ownership, public necessity.

Постановка проблеми. З-поміж завдань сучасного юридичного регулювання – пошук нових можливостей для стимулювання та реалізації соціальних ініціатив особи. Такі можливості, як видається, пов'язані з відповідними типами правового (юридичного) регулювання, що презюмують певні моделі взаємовідносин особи і держави.

Як справедливо зауважив Ф. фон Хайек, сутність правової держави не в тому, що все в ній регулюється законом, а в тому, що державний апарат примусу запускається в хід тільки у випадках, наперед обумовлених законом, причому так, що способи його застосування можна заздалегідь передбачити [1, с. 209]. Відповідно, можна припустити, що така сутність правової держави значною мірою реалізується завдяки юридичному регулюванню загальнодозвільного типу. Але при цьому виникає чимало запитань з приводу того, що розуміти під загальнодозвільним юридичним регулюванням і які саме

суспільні відносини можуть регулюватися за таким типом? Відповіді на ці питання можна віднайти, аналізуючи нормативне забезпечення режиму загальнодозвільності загалом і його можливостей під час реалізації окремих прав та свобод. З огляду на соціальну значимість права власності на землю, спробуємо дослідити окремі аспекти загальнодозвільного юридичного забезпечення земельних відносин в Україні.

Стан дослідження. Методологічний напрям дослідження загальнодозвільного юридичного регулювання традиційно визначено в підручниках з теорії держави і права. Йдеться про юридичну формулу «дозволено усе, що не заборонено правом» та її соціально-змістове навантаження в концепціях правової держави, громадянського суспільства [2]. Комплексно ж на загальнотеоретичному рівні проблема реалізації загальнодозвільного типу правового регулювання була поставлена і розглянута лише професором С.С. Алексєєвим [3, с. 49].